

ISKOLAI SZOLGÁLATOK ELLÁTÁSA AZ ÚTTÖRŐ VÉDNÖKSÉGE ALATT

A legtöbb iskolában az a gyakorlat honosodott meg, hogy az iskolai feladatokat két héten látja el az osztályfőnök megbízása alapján. Más területen a szaktanárok bíznak meg tanulókat különböző feladatokkal. (Szertáros, térképfeladás, vigyázó, folyosó-ügyeletes, leckenéző stb.).

Ezek a megbízottak legtöbbször igen derekas munkát végeznek. A legjobbak rendszerint több területen tevékenykednek, azok a tanulók pedig, akik valamilyen okból nem nyerték el a nevelők bizalmát, nem is bizonyíthatják be egy könnyen, hogy ők is méltók a feladatok elvégzésére. Véleményem szerint az iskolai feladatokat az úttörők kezébe kell adni, mégpedig a legkisebb úttörő-közösségnek, az *őrsnek*. Az első feladat az, hogy közös nevezőre hozzuk az iskola és az úttörőcsapat célkitűzéseit. Ezt a közös nevezőt megtaláltuk az újra megalkotott és az évnnyitó értekezleten megvitatott *iskolai házirendben*. Az új házirend lényege, hogy *egy héten át egy tanulócsoporthoz egy őr lássa el a teendőket*. — Egy őr létszáma csapatunkban 6—10 fő. Egy őr szolgálatba lépése alkalmával ad egy tisztaságfeladást, egy rendfeladást, egy fűtő és ivóvízfeladást, két szertáros és egy egészségügyi megbízottat. A szolgálatosok a szolgálat ideje alatt karszalagot és nyakkendőt viselnek, az iskolában fél 8 órakor megjelennek. A szolgálatról az őr által megbízott személy naplót vezet, amely tartalmazza, hogy a szolgálat ellátásában kinek milyen tisztasága van, s az egyes napok rovatát. Az ügyeletes nevelő az őrök szolgálatellátását segíti és ellenőrzi. A nevelők a napközben észlelt hiányosságokat és érdemeket egyaránt bejegyzik a szolgálatos napló megfelelő rovatába. Ezek alapján az ügyeletes nevelő a tanítás befejezése után érdemjegyben fejezi ki az őr napi szolgálatellátásának értékét, a hiányosságokat szóban is közli az őr vezetőjével. Hét végére a szolgálati naplókban összegyűlik 6 érdemjegy. A jegyek átlaga adja a szolgálat heti átlagát, amely összehasonlítási alap a többi szolgálatos őr munkájával is. Az őrök szolgálatukat a hét végén az igazgató vagy megbízottja és a csapatvezető, valamint a héten ügye-

letes szolgálatot teljesítő nevelők jelenlétében átadják a szolgálatot a következő héten szolgálatba lépő őrnek. A szolgálatadáson a pártások meghallgatják az igazgató vagy a csapatvezető értékelését és utasításait. Hogy melyik őr hogyan látja el szolgálatát, azt a csapatvezető negyedévenként a többi őr munkájával összehasonlítva is értékeli, s megállapítja az őrök rangsorát.

A szolgálat jó vagy rossz ellátása alapot szolgáltat a nevelőknek, a csapatvezetőnek, igazgatónak dicséretre, esetleg figyelmeztetésre, vagy megróvársra. A dicséretnek, megróvások feljegyzést nyernek az úttörőcsapat krónikájában és az osztálynaplóban. Tantestületünkben minden negyedévben kisebb problémát jelentett a magatartási osztályzatok Rendtartás szellemében történő megállapítása. A szolgálat ilyen formába való ellátása alkalmat adott tantestületünknek, hogy a tanuló magatartását körültekintőbben és realisabban állapítsuk meg. Bővült tehát a tanuló előtt is a magatartási osztályzat tartalma. A szolgálatosok kötelességeit a házirend külön melléklete tartalmazza. A szolgálatot ennek alapján értékeli a nevelők. Ezt a mellékletet minden iskola saját arculatára alkothatja meg. A szolgálatok ilyenfajta ellátását félve végezzük így. Elmondhatjuk, hogy sokkal nagyobb a rend, a fegyelem.

A legnagyobb eredményt azonban abban látjuk, hogy sokkal egységesebbek lettek az őrök. Törődnek egymással, s nagyon vigyáznak, hogy a közös ügy ne szenvedjen csorbát. Úttörő közösségek alakultak. Igazi közösségek. Ez az igazi eredmény. Nagyon nagy a jelentősége a szolgálat ilyen formájú ellátásának azért is, mert a nem úttörők is közelebb kerülnek az úttörőkhöz.

Őket ugyanis beosztottuk a szolgálat ellátására az egyes őrökbe, s ilyenkor mint az őr tagjai szerepelnek, ők is megízlelik a közösségi munka ízét, s már nem is egy tanuló volt, aki azóta kérte felvételt az Úttörő Mozgalomba.

FOLDES ISTVÁN
igazgatóhelyettes

HANGSORMUTATÓ TOLLTARTÓ

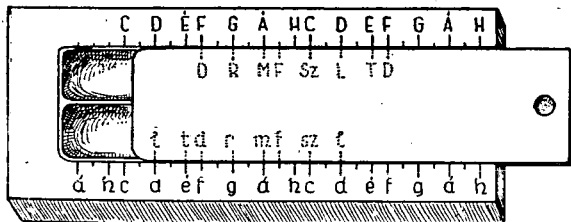
A tolltartó kihúzható és betolható fedelének két szélén a „dó” és a „lá” hangsor szolmizációs nevei láthatók. A tolltartó dobozának peremén viszont az „ABC”-és, az

abszolút hangmagasságok nevei balról jobbfelé haladva, mindkét szélén magassági sorrendben láthatók. A tolltartó fedelén, valamint a dobozos részen a hangnevek az egész-

és a fél térbeli szemléletének, a nagy- és a kismásod térbeli távolságainak megfelelően következnek egymás után. A hangok térbeli távolságait a tolltartó fedelén és dobozának peremén szabályos pontossággal bevésített vonalkák jelzik.

A tolltartót úgy helyezük el magunk előtt, hogy a jobb kezünk felől lehessen a fedélét kihúzni. A fedél bal alsó szélén egymás után következnek a „lá”-hangsor hangjai. A fedél bal felső szélén pedig pontosan az előbb említett „lá”-hangsor „dó”-jának magasságában elindulva következnek egymás után a „Dó”-hangsor hangjai. Amikor a tolltartó fedelét

zésével. Íme a tolltartó máris kimutatta az „F”-dúr hangsor párhuzamos moll hangsorának kezdőhangját. Ebben a beállításban azt is észrevesszük, hogy a tolltartó fedelén és a tolltartó peremén látható bevésített vonalkák mindenütt egyvonalba esnek, a fedél és a peremrész hangnevei mindenütt egymás alá és fölé esnek... *kivéve egy helyen!* A „fá” bevésített vonala nem találkozik a „H” hangjelzés bevésített vonalával, vagyis a „H” hangnév jobbra és magasabban helyezkedik el, mint a „fá” hangnév. A „mi-fá” kismásod távolságnak nem felel meg az „Á—H” nagymásod távolság. A „H” hangnak az „Á”

a tolltartó dobozába csúsztatjuk, akkor a tolltartó fedelére feljegyzett szolmizációs hangsorok hangnevei találkoznak a tolltartó dobozának peremére feljegyzett abszolút hangmagasságok ABC-és neveivel. Éppen ez a szabályszerű találkozás teszi lehetővé, hogy a szolmizációs hangsor dallamszerkezetét az abszolút hangmagasságok rendjéből ABC-és hangnevekkel bármely hangmagasságból kiindulva kiemelhessük. Így válik a tolltartó alkalmassá az abszolút hangrendszer bármely kemény, vagy lágy: dúr, vagy moll hangsorának meghatározására.

Most pedig lássuk a hangsormutató tolltartót működésében, használatában, — a gyakorlat szemszögéből. A kérdés pedig az, hogy miként építhetjük fel az abszolút hangrendszer bármely hangmagasságára a szolmizációs Dó-hangsor és a lá-hangsor dallamát? Vagy másképpen megfogalmazva a kérdést: Az abszolút hangrendszerben melyek a keresett dúr, vagy moll hangsor hangjai, vagy hangnevei? Példaként építsük fel az „F” hangra a Dó-hangsor és a „d” hangra a lá-hangsor dallamát! Állapítsuk meg az „F”-dúr és a „d”-moll hangjainak neveit!

A tolltartó fedelét addig csúsztatjuk a tolltartóba, amíg a fedélén látható dó-hangsor „dó” jelzése a tolltartó dobozának peremén látható „F” hangnév jelzésével nem találkozik. Ekkor azt is láthatjuk, hogy a fedél lá-hangsorának „lá” hangjelzése is egyvonalba esik a peremrész „d” hangnév jel-

hangtól való nagy távolságát módosítanunk kell a „mi-fá” hangtávolság mintájára. A „mi-fá” kismásod távolságnak megfelelően az „Á” hang után következő hangnak is kismásod távolságnyra kell lennie, hogy a hangsor-dallam ne változzék. A negyedik „H” hangot nem használhatjuk, hanem helyette a leszállított testvérét, az „Á” hanghoz közelebb eső „Bé” hangot kell használnunk. Ugyanilyen módosítást kíván a „d”-moll hangsor „h” hangja is.

Ez a hangsormutató tolltartó a fent leírt módszerrel bármelyik dúr, vagy moll hangsor módosítandó hangjait szemlélteti, így a hangsorok hangjainak megállapításait megkönnyíti. Kimutatja a különböző hangmagasságokon induló „dó” és „lá” hangsorok szerkezeti és dallami azonosságát. A hangsormutató segítségével minden tanuló könnyebben megértheti a relatív szolmizáció és az abszolút hangrendszer összefüggéseit, s könnyebben meghatározhatja az abszolút hangrendszer párhuzamos dúr és moll hangsorait és azok hangneveit. A hangsormutató tolltartó lehetőséget nyújt és irányt mutat tanulóinknak a helyes következtetésre, az összefüggések helyes meglátására a különböző dúr és moll hangsorok megismerésében és hangjainak meghatározásában.

GARAMSZEGI JÓZSEF
Esztergom